

Obecná psychiatrie

MUDr. Jana Blagová, PN Opava

Symptomy duševních poruch

- **Symptom = příznak = projev nemoci**
- **Symptomy specifické** – příznak významný, pro danou chorobu určující (poruchy spánku u hypersomnie a narkolepsie)
- **Symptomy nespecifické** – podružný příznak, přímo neurčující konkrétní nemoc (poruchy spánku při většině duševních poruch)

-
- **Příznak subjektivní** – známka nemoci, o které nás informuje sám pacient a která souvisí s jeho subjektivním prožíváním (zjištění rozhovorem, může být zkresleno horší verbalizací, disimulací, bagatelizací pacientem))
 - **Příznak objektivní** – zjistitelný objektivně pozorováním pacienta, spec. vyšetřením či laboratorním vyšetřením

Vědomí

- Stav, kdy probíhají normálně všechny psychické funkce jedince, který si je uvědomuje a je schopen je vztahovat ke svému já.
- **Vědomí** je určeno **luciditou (jasností)**, představa kruhu – centrum vědomí = nejjasnější bod v kruhu = pozornost
- Kapacita = rozsah vědomí je míra, jakou jsme schopni vnímat sebe a okolí.
- Objektivizace – schopnost uvědomovat si, zda jde o vlastní proces či událost mimo jedince.

Změny vědomí

- Fyziologické – spánek a hypnóza
- Patologické – poruchy vědomí

Spánek

- Změna vědomí ve smyslu zúžení, nejde o úplné přerušení psychické činnosti, některé oblasti jsou v útlumu, jiné v činnosti
- **REM fáze** (rapid eye movements) – 4-5 REM fází během spánku, výskyt snů
- **nonREM fáze**
- **Poruchy spánku** – inverzní spánek, hypersomnie, narkolepsie, hyposomnie, dyssomnie, insomnie, somnambulismus, somnilogie, noční děsy (pavor nocturnus) u dětí

Hypnóza

- - uměle navozený stav zúženého vědomí, záleží na stupni sugestibility
- **Spánková** - stav podobný spánku
- **Bdělá** – vykonávání rozkazů od hypnotizéra

Orientace

- Autopsychická – o vlastním duševním životě
- Somatopsychická – o vlastním těle
- Alopsychická – o okolním dění a zevním světě

- Hodnocené kvality orientace – osobou, místem, časem a situací

Poruchy vědomí

- - patologické změny vědomí – po úrazech, krvácení do mozku, intoxikace
- **Kvantitativní** - porucha vigility:
- somnolence - ospalost, zpomalenost, odpovědi po latenci
- sopor – imponuje jako spící, odpovědi či změna polohy na bolestivý podnět, zpomalenost, ztlumení dechu a pulsu
- koma (bezvědomí) – nereagující, kolísavý průběh, neurol. příznaky (pozit. Babinského reflex), mělčí – mydriáza za zornic reagující na osvit, hlubší – mioza nereagující na osvit

-
- **Kvalitativní** – zachovaná vigilita s alterovanými psych. funkcemi:
 - Delirium (obluzenost) – narušení obsahu vědomí, náhlý vznik, bouřlivý průběh, neklid, halucinace, sugestibilita (infekce, intoxikace – DT)
 - Amence (zmatenost) – neorientuje se v situaci nerozpozná realitu, pozvolná
 - Obnubilace (mráкотný stav) – náhlý vznik i odeznění, hlubší porucha (epilepsie, intoxikace – patologická opilost, patologický afekt – psychogenní etio)

-
- Mdloba (kolaps) – náhlá krátkodobá porucha vědomí z nedokrvenosti mozku (únava, vyčerpání, kardio příčiny)
 - **Pozornost** – aktivní zaměření vědomí
 - Poruchy – roztržitost, rozptýlená pozornost (při vyčerpání), porucha soustředivosti pozornosti (aprosexie u závažných duš. poruch)

Pudy

- = vrozené a stálé reakce na podněty z vnějšího či vnitřního prostředí jedince
- Dělení dle I. P. Pavlova:
- Pud výživy
- Pud sebezáchovy
- Pud pohlavní
- Pud rodičovský
- Pud sociální

Poruchy pudu výživy

- **Bulimie** – nadměrné přejídání až žravost (vlčí hlad) – musí jíst, aniž chce
- **Anorexie** – chorobné nechutenství, odmítání stravy z různých příčin
- **Mentální anorexie** – psychosomatické onemocnění s extrémním zhubnutím

- - sekundární příznak somat. poruch (hypoorexie u horečky, hyperorexie u hyperthyreozy)

Poruchy pudu sebezáchovy

- **Autoagrese** – proti sobě samému
- **Heteroagrese**
 - – lehká – slovní agresivita – nadávky, psaní kverulací, výhrůžky
 - - střední – agrese proti věcem – ničení, házení, rozbíjení
 - - těžká – proti lidem a zvířatům – ublížení až vražda

-
- **Sebevražda (suicidium)** – vědomé a úmyslné ukončení života (duš. Onemocnění – deprese, SCH, somat. onem., konflikty v rodině, sit. Zátěže – problémy v zaměstnání, dluhy)
 - **Sebezabití** – nebyl úmysl zemřít – při poruchách vědomí či vnímání (halucinace s následným skokem z okna), sebeobětování – není touha po smrti, ale je touha svou smrtí někomu prospět

-
- **Sebepoškozování (automutilace)** – různé motivace
 - - u těžkých duševních poruch – pod vlivem bludů či halucinací
 - - u jedinců s cílem mít prospěch – vyhnout se boji, práci, protestní hladovky
 - **Rezignace** – opak agrese – jedinec ustoupí od sledovaného cíle

Poruchy pohlavního pudu

- **Kvantitativní:**
- Snížení (potlačení) pohlavního pudu – impotence, frigidita
- Zvýšení (vystupňování) sexuální aktivity – hypersexualita
- **Kvalitativní:**
- Sex. úchytky

Komponenty sexuality

- **Pohlavní identita** – faktory chromozomální výbavy XX, XY, gonadální, genitální, hormonální, výchovné
- **Pohlavní role** – sociální faktory, sporty, typ oblečení, reklamy, trendy
- **Sex. orientace** – spec. erotická preference sex. objektů – muži, ženy, děti, jiné
- **Sex. reaktivita** – potřeba, četnost – kapacita od raného dětství, plný rozvoj v pubertě, u dívek později, naopak proces stárnutí se projevuje dříve u mužů

Sex. dysfunkce kvantitativní

- **Impotence** – snížení pohlavního pudu u mužů, tj. snížení erekce a ejakulace i snížení citového prožívání
- Etio – somat. nemoci, vyčerpání, únava, nejčastěji však psychogenní (schopnost erekce chybí jen při pokusu o pohl. styk, jinak je přítomna)
- **Frigidita** – snížení pohlavního pudu u žen, postiženo vyvrcholení a ukončení sex. zážitku (orgasmus), při výrazné poruše žena aktivně odmítá muže

-
- **Hypersexualita** – zvýšená sex. aktivita, obtížně odlišitelná příp. patologie - během života sex. aktivita kolísá, je individuální (sateriasis u mužů, nymfomanie u žen)

Sex. úchylky – kvalitativní poruchy

- = perverze, deviace – narušen způsob ukájení sex. pudu (sadismus, masochismus) nebo narušeno zaměření sex. pudu v vztahu k objektu (pedofilie, exhibicionismus)
- **Sadismus** – působení bolesti partnerovi za účelem dosažení vlastního pohl. uspokojení
- **Masochismus** – působení bolesti samotnému jedinci k dosažení jeho pohl. uspokojení

-
- **Sadomasochismus**
 - **Homosexualita, lesbismus** – styk s osobou stejného pohlaví za účelem uspokojení
 - **Pedofilie** – styk s dětmi za účelem uspokojení – heterosexuální či homosexuální (často u starších mužů), důsledkem může být psychotrauma tímto jednáním postižených dětí
 - **Exhibicionismus** – ukazování mužského obnaženého genitálu před ženami a dětmi (jen u mužů, často neurotických)

-
- **Fetišismus** – používání cizích předmětů k dosažení vlastního uspokojení či dráždění (spodní prádlo, boty)
 - **Voyeurismus** – přihlížení sex. styku jiných
 - **Sodomie** – pohl. styk se zvířaty
 - **Nekrofilie** – pohl. styk s mrtvolami
 - **Incest** – pohl. styk mezi příbuznými (mezi sourozenci nebo rodiči a dětmi)

Poruchy rodičovského pudu

- - nutno odlišit od plánovaného rodičovství (použití antikoncepce či interrupce)!
- = nedostatečná péče o dítě (krkavčí matky), týrání dítěte, vražda novorozence či většího dítěte či naopak vystupňovaná starost o dítě „opičí láska“, lpění na dětech, znemožnění jejich osamostatnění, nekritické hodnocení možností dítěte

Poruchy sociálních pudů

- Člověk je tvor společenský, tudíž jakákoliv odchylka - jako **izolace od společnosti = samotářství** či naopak **familiárnost = navazování společenských kontaktů bez dostatečného hodnocení situace** - je hodnocena jako porucha

Myšlení

- - nejsložitější psychická funkce, umožňuje zprostředkované poznání skutečnosti, nejvyšší formou poznávací činnosti, jde o specificky lidskou funkci (nikoliv u zvířat), může se rozvinout jen ve společnosti, vzniká kolektivní zkušenost (tradice, umění, věda).
- Vlastnosti správného myšlení – kritičnost, pohotovost, rychlost

Poruchy myšlení

- **Kvantitativní (formální):**
 - - útlum, bradypsychismus, mutismus, zrychlené myšlení, tempo, zárazy
 - - ulpívavé (perseverace), nevýpravné, zabíhavé, symbolické, obsedantní, autistické, inkoherentní
- **Kvalitativní (obsahové):**

-
- **Blud** – porucha myšlení – chorobně mylný závěr myšlení
 - Megalomanický:
 - Expanzivní – přeceňován význam vlastní osoby (extrapotenční, originární, inventorní)
 - Paranoidní – vztahovačnost
 - Persekuční – sledovanost
 - Kverulační - stížnosti

-
- Emulační – žárlivost
 - Mikromanický: (podceňování vlastní osoby)
 - Depresivní – spojeno s depresivním laděním
 - Autoakuzáční – sebeobviňování za neštěstí
 - Insuficientní – vlastní neschopnost

Vnímání

- - základní psychická funkce umožňující bezprostřední poznání vnějšího světa i změn ve vlastním těle pomocí smyslových orgánů
- **Vjem** – subj. odraz vnějšího světa v našem vědomí
- **Představa** – obraz předmětu, který zrovna nevnímáme, vytváříme si ho na základě předchozího vjemu
- **Produktivní obraznost (fantazie)** – tvorba nových obrazů myšlenkovým přetvářením skutečnosti

Poruchy vnímání

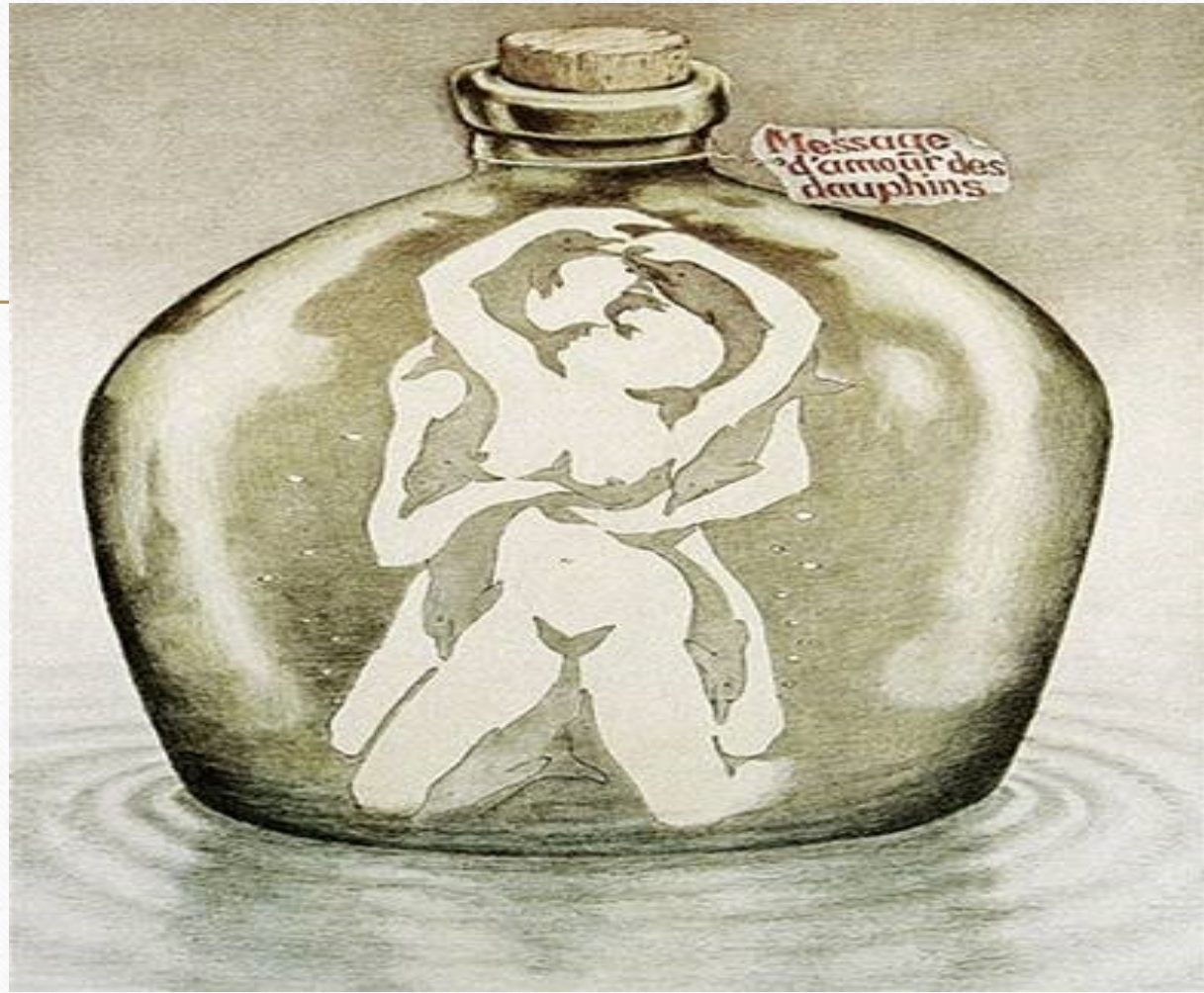
- **Kvantitativní** – snížená či zvýšená vnímavost (bezvýznamné u duš. poruch)
- **Kvalitativní** – specifické pro duševní poruchy
- **Iluze** – vjemy, kdy objektivní skutečnost není správně vnímána (koleje zužující se v dálce – fyziologické (paobraz, synestezie, pareidolie, fantom údu)
- **Pravé iluze** – patologické – vidina ducha či čerta ve skvrně na zdi (toxické a infekční poruchy)

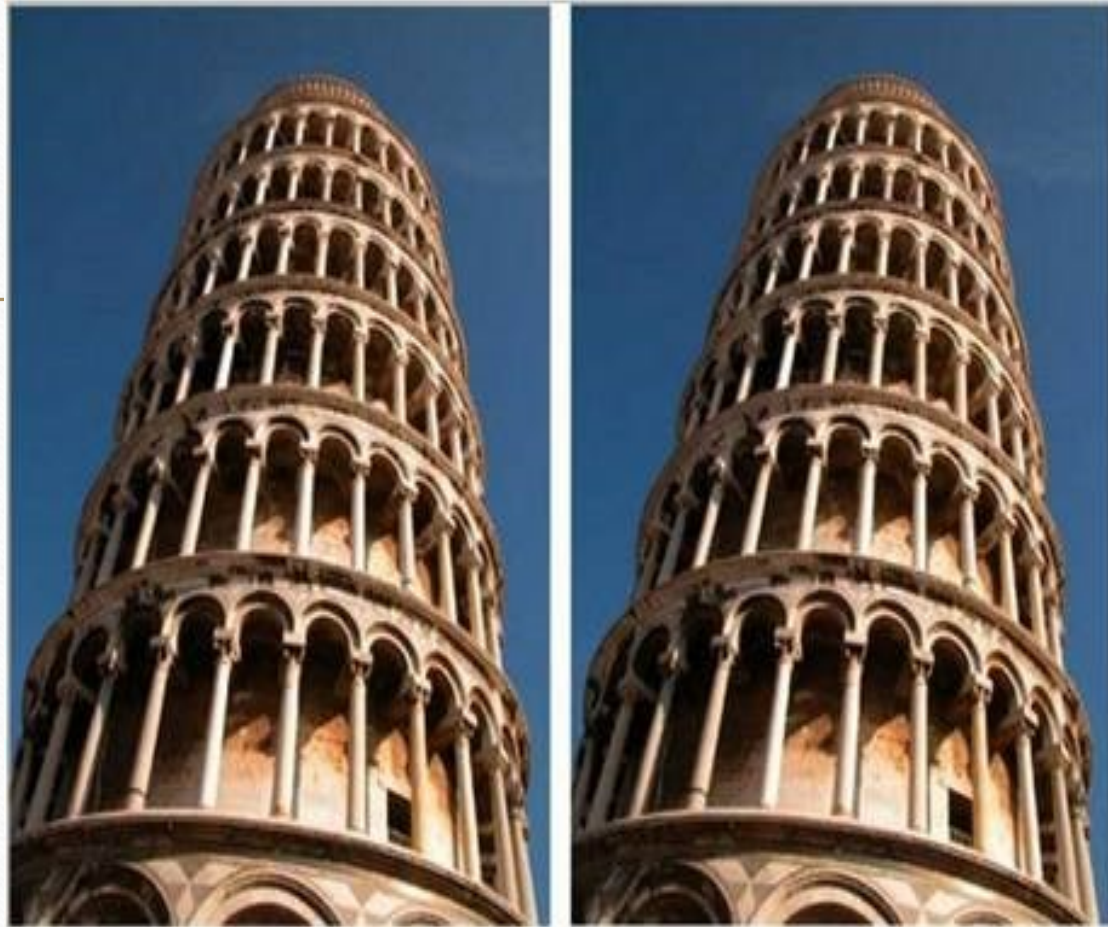

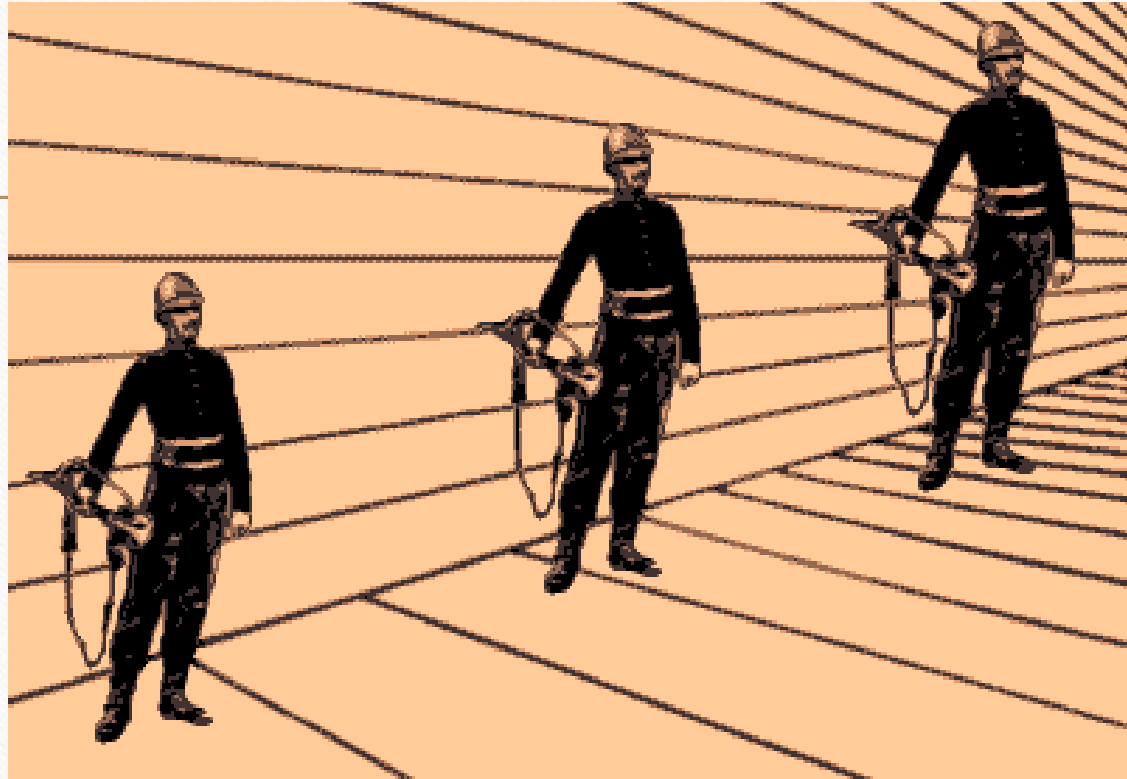
www.archimedes-lab.org

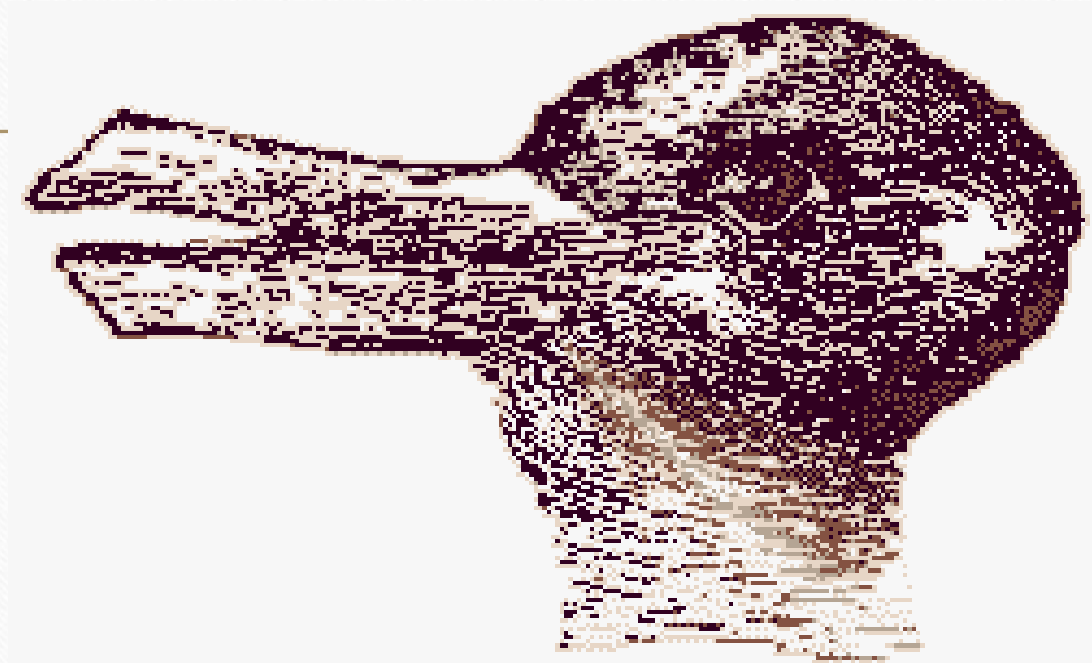

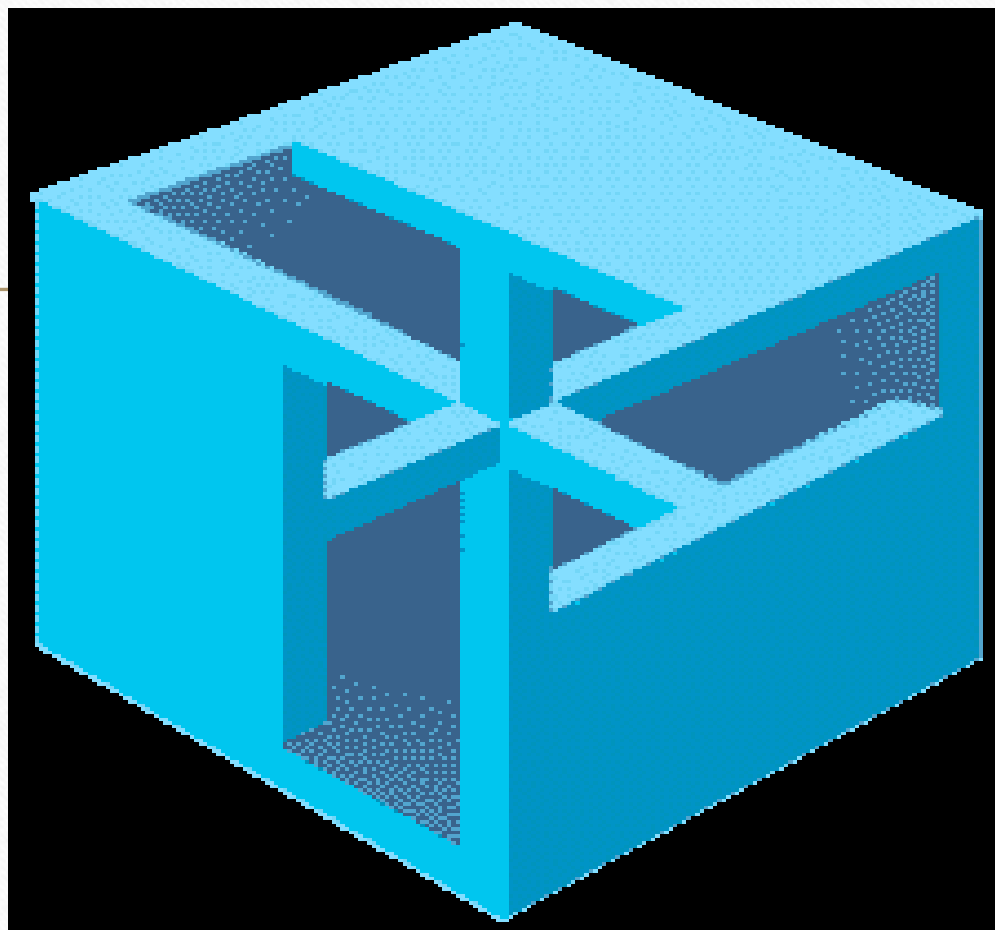

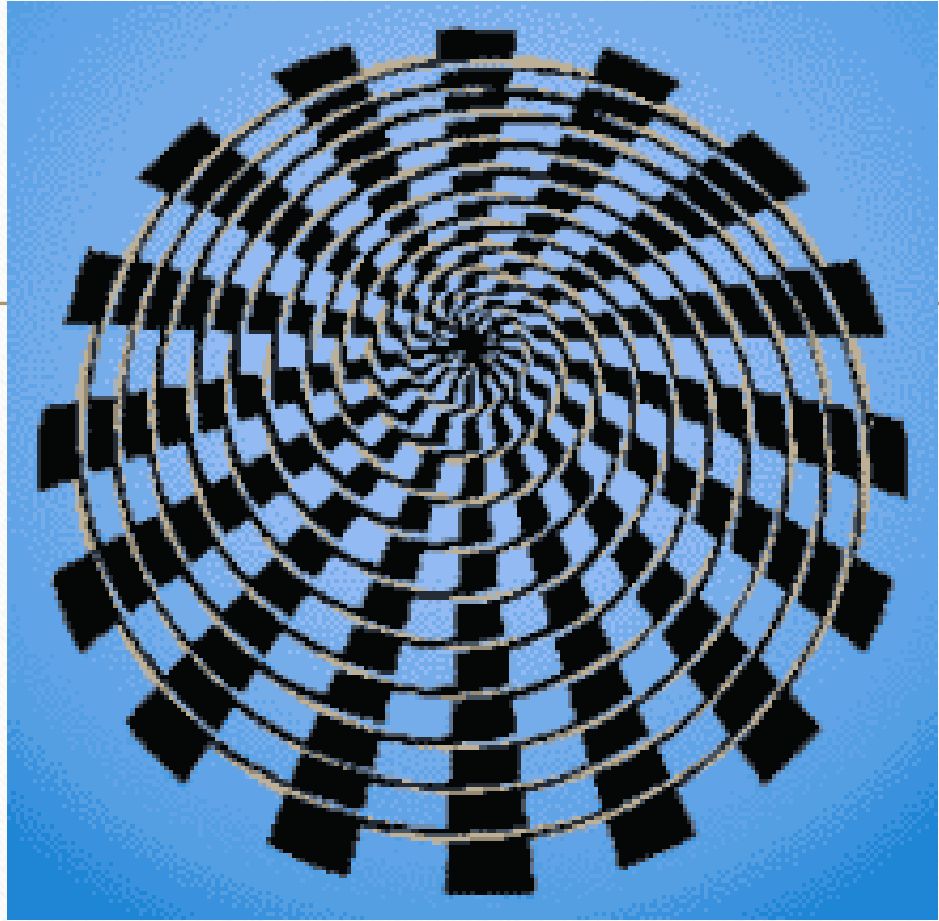

YELLOW BLUE ORANGE
BLACK RED GREEN
PURPLE YELLOW RED
ORANGE GREEN BLACK
BLUE RED PURPLE
GREEN BLUE ORANGE

-
- <http://www.procreo.jp/labo/silhouette.swf>
 - <http://i.imgur.com/I72qO.gif>

Halucinace

- - vjem vznikající bez vnějšího podnětu, přitom mají charakter skutečnosti, nemocný je o něm přesvědčen
- **Sluchové** – akoazmata (zvuky, pištění, tóny, střelení), komplexní (slova, věty, rozhovory) – imperativní, komentující, antagonistické
- **Chut'ové** – pocit hořkého, otráveného (intoxikace, SCH)
- **Čichové** – vůně, pachy

-
- **Zrakové** – mikropsie, makropsie, mikrozoopsie, zoopsie
 - **Tělové** – taktilní (dotyky, elektrizace, svědění, sex. obtěžování), cenestetické (útrobové – pocit chybění či zdvojení či vady orgánu), **pohybové**, halucinace **posedlosti** (sídlení druhé osoby či nadpřirozené bytosti s pocitem ovládnutí)
 - **Intrapsychické** – uvnitř hlavy – ozvučené myšlenky – pocity vkládání či odebrání, telepatie
 - **Pseudohalucinace** – nepravé halucinace – uvnitř hlavy (u poruch osobnosti)